

BEIT
BARAY
BOOK
בית
הרב
קוק
וזאת לראיה (ע"ד)

רוח ירושלמית

הח"י"ס ע"פ הרב קוק

השיעור המרכזי בבית הרב קוק רח' הרב קוק פירושלים בכל יום שלישי 20:00

בסייעתא דשמיא

חוברת ל"ד
שבועות

חשיבה יוצרת

גאולה מחשבתית במגילת רות

יצחק חי זאגא

חשיבה יוצרת

אנו עומדים לפני חג השבועות, בו נקרא את מגילת רות, מגילת היוחסין של המלכות בישראל. אלימלך ובניו נופלים דוקא בשדה מואב, ומשם יוצאת רות הגואלת הגדולה, אמה של המלכות בישראל. מה יש בשדה מואב שיכול לגרום נפילה כה גדולה, ומאיך, להוליד את הגאולה? ובכלל, מה למלכות בישראל ולשדה מואב דוקא?

השאלה גדלה עוד יותר, לנוכח יחוסו המפוקפק של מואב, בבנות לוט שבאו על אביהן. יחוס זה אינו מקרי, כאמור במדרש ב"ר נ', על דברי המלאך ללוט, בראשית יט' טו', 'ואת שתי בנותיך הנמצאות וגו', אמר ר' טוביה בר רבי יצחק שתי מציאות, רות המואביה, ונעמה העמונית'. רות אמה של מלכות, ונעמה אשת שלמה המלך, נחשבות במדרש, כ"מציאות", שנמצאו דוקא משתי בנות לוט. אם לא די בכך, מוסיף שם המדרש, 'אמר רבי יצחק, מצאתי דוד עבדי (תהלים פט'), היכן מצאתי אותו? בסדום'. מדגיש המדרש, שדוד המלך הוא המציאה, מבת לוט שיצאה מסדום. מה פשר ה"מציאה" הזו?

שורש הדברים עמוק עוד יותר, שכן 'אמר ר' אלעזר, ילקו"ש לך לך סה', 'מאי דכתיב ונברכו בך כל משפחות האדמה, אפילו משפחות הדרות באדמה, אין מתברכין אלא בשביל ישראל, כל גויי הארץ אפילו ספינות הבאות מגליא לאספמיא אין מתברכות אלא בשביל ישראל, אמר הקב"ה לאברהם, שתי בריכות טובות יש לי להבריך בך, רות המואביה ונעמה העמונית'. ההברכה מתבצעת על ידי הכנסת ענף העץ לאדמה, והוצאתו במקום מרוחק מעט. אז איך רות ונעמה, הן הברכה של אברהם אבינו? סוד הענין כולו נעוץ, במחשבת המלכות בישראל. איך בדיוק? ננסה להעמיק ולהבין.

מחשבת אלימלך

כפי שלמדנו בשיעורנו 'תיקוני מלכות', אורות חיים חגים ומועדים עמ' 83, כל מגילת רות אינה אלא התממשות מחשבתו הטובה של אלימלך, כאמור ברות רבה ב', '...ושם האיש אלימלך, שהיה אומר אלי תבא מלכות...'. אלימלך חשב לגאול את ישראל מהבלבול הנורא של תקופת השופטים, על ידי הקמת המלכות בישראל.

הרמב"ן באגרת הקודש, כותב שהחיבור בין איש ואשה נקרא 'ידיעה', משום שהילד נוצר ומקבל את מאפייניו היסודיים, מהחיבור של המחשבה שבמוח האב, עם מחשבת האם. מתוך מחשבות קדושות וטהורות, מביאים ההורים ילדים צדיקים לעולם. כך מפורט בעמקות עצומה, גם בכתבי האר"י הקדוש. מחשבתו של אלימלך היתה נתונה ליסוד המלכות בישראל. הוא חשב על בנים שינהיגו את הדור, ואכן זכה לכך, כפי שאומר רשב"י, ב"ב צא., שאלימלך ובניו גדולי הדור היו, ופרנסי הדור היו, ומפני מה נענשו? מפני שיצאו מארץ לחוצה לארץ'. הולדת בניו היתה פרי של מחשבה קדושה ונכונה. לעומת זאת, נפילתם היתה פרי של מחשבה מוטעית. הפסוק בדברי הימים א' ד', מכנה את מחלון וכליון, 'יואש ושרף'. מה פשר השמות הללו? מסביר המדרש, ילקו"ש רות תר', 'רב ושמואל, חד אמר מחלון וכליון שמם, ולמה נקרא שמם יואש ושרף? יואש שנתיאשו מן הגאולה, ושרף שנתחיבו שרפה למקום. וחד אמר, יואש ושרף שמם, ולמה נקרא שמם מחלון וכליון, מחלון שעשו עצמם חולין, וכליון שנתחיבו כליה'. הולדתם היתה פרי של חשיבה גואלת, נפילתם פרי של חשיבה חולשתית, 'שנתיאשו מן הגאולה'.

רות ובוועז, גואלים את מחשבת אלימלך. מחלון בן אלימלך, בעלה של רות, נפטר בלא בנים. בזוהר חוקת קפ. מוסבר, שמי שנפטר והניח אשה בלא בנים, נשמתו צריכה לרדת מחדש לעולם הזה. כשאלמנתו מתיבמת, היא משיבה את נשמתו לארץ, בדמות הילד הראשון שיולד לה. רות עולה לארץ ישראל, במטרה להתייבם ולגאול את נשמת בעלה. לכשתחתן עם הגואל ממשפחת מחלון, היא תביא את נשמתו בחזרה לעולם הזה, כדי שימשיך את מחשבת אלימלך, להקים את המלכות בישראל.

הדברים מתאימים כפתור ופרח, לדברי הזוהר חדש ויקרא עז:, שמייחס את גיבורי המגילה, לאותיות שם הוי"ה כדלקמן, 'י' אלימלך. ה' נעמי. ו' מחלון. ה' רות'. אלימלך נרמז באות י', הרומזת לראשית המחשבה. רות נרמזת באות ה' האחרונה, הרומזת לישומה של המחשבה בעולם המעשה. הנה כי כן, מגילת רות סובבת כולה על גאולת המחשבה הקדושה של אלימלך, להקים את המלכות בישראל. אם חשבנו, שהמלכות היא ענין ארצי חומרי, באה מגילת רות ומלמדת אותנו, שמדובר ביישומן של מחשבות קדושות. אך יש להבין, מדוע המחשבה כל כך מרכזית בעולם המעשה המלכותי? ואיך כל זה קשור למואב בדוקא?

מחשבה טובה

הגמרא אומרת, קידושין מ., 'מחשבה טובה מצרפה למעשה, שנאמר: אז נדברו יראי ד' איש אל רעהו ויקשב ד' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו ליראי ד' ולחושבי שמו (מלאכי

ג'), מאי ולחושבי שמו? אמר רב אסי: אפילו חשב אדם לעשות מצוה, ונאנס ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה. מחשבה רעה אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, שנאמר: און אם ראיתי בלבי לא ישמע ד' (תהלים סו)..'. מחדש רב אסי חידוש עצום, שלמחשבה טובה, יש כח לפעול בעולם המעשה, גם אם נשאר בגדר מחשבה. השאלה היא, אם למחשבה יש כח לפעול במציאות, אז מדוע רק מחשבה טובה בדוקא?

התשובה בפשטות היא, שמחשבה טובה, היא תוצאה של שפע חיים אמיתי וטוב, שגם אם לא יצא לפועל באופן מעשי, יש לו השפעה סגולית על המציאות המעשית. אבל מחשבה רעה, היא מחשבה ללא שורש, ללא כח חיובי משלה, ואינה אלא קלקול. אז כל עוד לא יצאה אל הפועל, אין לה שום כח השפעה מעשי מצד עצמה, מלבד הקלקול שבעצם המחשבה. מה שאין כן מחשבה טובה שיש בה חיות וכח פעולה מצד עצמה.

מחשבת רחל

יעקב אבינו מגלה שלבן רימה אותו, והכניס לו את לאה אימנו במקום רחל אימנו. מתארת התורה, בראשית כט' כה', 'ויהי בבוקר, והנה היא לאה, ויאמר אל לבן.. הלא ברחל עבדתי עימך, ולמה רימתני..'. הגמרא בנדרים כ: אומרת, 'וברותי מכם המורדים והפושעים בי (יחזקאל כ)', אמר רבי לוי: אלו בני תשע מדות.. בני תמורה..'. אדם שנמצא עם אשתו ומהרהר באשה אחרת, פוגע בנפש הילד שיוולד. שהרי מחשבת האב, מעצבת רבדים נפשיים בדמותו של הילד. אף שיעקב אבינו קודש קודשים ומרכבה לשכינה, עדיין צריכים אנו להבין, הרי מחשבתו של יעקב אבינו באותו לילה היתה נתונה ברחל, אז איך מאותו לילה מבלבל, יצא ראובן בן יעקב, אחד מיב' השבטים הקדושים?

שאלה זו נשאלה בזוהר ויצא קמו: אומר שם הזוהר, 'כל מלין דעלמא אזלין בתר מחשבה והרהורא' - כל עניני העולם הולכים אחרי המחשבה. 'יעקב שלימא דכלא גלי קמי קב"ה דכל ארחוי בקשוט הוו והרהורא דקשוט הרהר תדיר בכלא' - יעקב אבינו איש תם, גלוי לפני הקב"ה שכל דרכיו באמת, וכל מחשבותיו תמיד, רק מחשבות אמת. 'בהווא ליליא.. הרהורא דיליה ברחל הות.. ובגין דאתגלי קמיה דקב"ה דהא לאו לדעתא הוה ובארח קשוט הרהר ברעותיה יעקב, לא איפסל מגו שבטין קדישין, דאי לאו הכי הוה איפסל' - באותו לילה הרהורו היה ברחל, ובגלל שגלוי לפני הקב"ה שהיה זה שלא לדעת ובדרך אמת הרהר יעקב, לא נפסל ראובן מהשבטים, כי אם לא כך, היה נפסל. 'ובגין דהרהורא עקרא איהו ועביד עובדא, קב"ה דהוה ידע ההוא הרהורא, באתר דאתדבקא.. אסתמר ליה בכירותא דכתיב (דברי הימים א' ה') כי הוא הבכור וגו' נתנה בכורתו ליוסף.. ואתנטילת בכורה מראובן ואתמסר באתר דהרהורא אתדבק בה, ברחל הרהר ואתדבק רעותא, ברחל אתדבק בכירותא וכלא אתהדר בתר הרהורא ומחשבה, כגוונא דא הרהורא מחשבה עביד עובדא ואתמשך משיכו בכל מה דאתדבק בר נש..'. - בגלל שהרהור הוא העיקר ועושה מעשה, הקב"ה שמר את הרהורו הביכורי של יעקב ברחל, ונתן את ההרהור הזה ברחל ובבנה יוסף, ולכן עברה הבכורה מראובן ליוסף. כמו בענין זה, כך תמיד המחשבה עושה מעשה ומשפיעה את השפע בכל מה שהאדם דבק בו.

מעבר לאמירה האדירה, שעיקר הכל הוא המחשבה, ראו כמה עצום כוחה של מחשבה קדושה. הקב"ה שמר את מחשבתו הראשונה של יעקב אבינו, מחשבת הבכורה בישראל, עד שיעקב נשא את רחל, ואז נתן את השפע של אותה המחשבה ברחל אימנו, ובבנה הבכור יוסף. כך נעשה יוסף בכור ישראל. למדנו אם כן, שבכוחה של מחשבה קדושה, להמתין עד הגעת המציאות המתאימה לתחולתה, ומשהגיע הזמן או האדם או הדור הנכון, היא חלה ומשפיעה ומתחברת למציאות. צריך רק סבלנות.

אמר דוד המלך, תהלים קט"ז, 'האמנתי כי אדבר, אני עניתי מאד, אני אמרתי בחפזי, כל האדם כוזב'. הסביר הרב צבי יהודה, אם אני מדבר מתוך אמונה, אז יש לי סבלנות. 'עניתי' כמו 'עונה', המתנה עד שיגיע זמנה של המחשבה להתממש. אבל אם אמרתי בחפזי, היינו, בלחץ ובלי סבלנות להמתין עד שיתבשלו התהליכים הנדרשים, 'כל האדם כוזב', היינו, סימן שיש כאן חסרון באמונה. המילה 'כתר' משמשת בלשון הראשונים, להמתנה וסבלנות. 'כתר לי זעיר', המתן לי מעט עד שאסביר את כוונתי, ואז תגיב על דברי. מלך צריך להיות סבלן. כי הוא מופקד על יישומן של מחשבות אלוקיות גדולות, ויישום אדיר ונורא שכזה, דורש סבלנות אין קץ.

מה פרצת

מגילת רות, ד' יח', פותחת את תאור שושלת בית דוד, 'ואלה תולדות פרץ'. מדוע הציבה המגילה את פרץ בראש השושלת, ולא את יהודה בן יעקב? התשובה בפשטות היא, משום שמיחודה יצאה גם משפחתו של זרח, ואילו ענף בית דוד, מתאפיין משפחתית, דוקא ברוחו של פרץ. נסביר.

התורה אינה חוסכת מאיתנו, את תאור טעותו של יהודה, אשר חשב את תמר הצדקת, לאשה פרוצה. תקציר הסיפור כמתואר בתורה, בראשית לח', '...ותסר בגדי אלמנותה מעליה, ותכס בצעיף. ותשב בפתח עיניים על דרך תמנתה.. ויראה יהודה ויחשבה.. ויט אליה אל הדרך.. היא מוצאת, והיא שלחה אל חמיה לאמר, לאיש אשר אלה לו אנוכי הרה, ותאמר הכר נא למי החותמת והפתילים והמטה האלה. ויכר יהודה ויאמר, צדקה ממני.. ויהי בלדתה, ויתן יד, ותקח המילדת ותקשור על ידו שני.. והנה יצא אחיו, ותאמר מה פרצת עליך פרץ, ויקרא שמו פרץ'. יש להבין, הרי למדנו שמחשבת האב, מעצבת את הילד, אז איך יתכן שראש שושלת בית דוד עוצב על ידי מחשבת פריצות לכאורה? יתירה מכך, אם זה נכון, השם האחרון שהיה נכון לתת לילד הזה הוא – פרץ. למה להדגיש את המחשבה המוטעית? כאן אנו מגיעים להיכרות עם אחד משיאי יכולותיה של מחשבת האדם.

יעקב מברך את יהודה, בראשית מט' ח', 'יהודה אתה יודוך אחיך..'. מפרש תרגום יונתן, 'יהודה אנת אודיתא על עובדא דתמר, בגין כן, לך יהודון אחך, ויתקרין יהודאין על שמך..'. אתה יהודה, הודית על מעשה תמר, לכן יקראו כל ישראל יהודים על שמך. הודאתו של יהודה, לא היתה הודאה רגילה של מי שחטא ומודה על חטאו. זו היתה הודאה של הדיין, שדן את תמר לשריפה, וחזר מהפסק, והודה שהוא זה שהיה איתה.

נטל הבושה והחרפה שבעקבות הודאה כזו, הוא לא אנושי. מי יכול לעמוד בבושה כזו? יהודה כופף קומתו בפני האמת, שילם את מלוא המחיר, ועשה תשובה על מעשיו. התשובה שלו, הלכה אחורה בזמן, ותיקנה את מחשבת חטאו, עד שהתהפכה בדיעבד, למחשבת קדושה, שהולידה את פרץ.

עם כל העוצמה המדהימה של מחשבת התשובה ללכת אחורה בזמן, עדיין איננו מבינים, מדוע לקרוא לילד פרץ? אדרבה, אם יהודה עשה תשובה, אז מדוע להזכיר חטאו? כאן מונח עומק מדהים. מחשבת התשובה של יהודה, לא רק חוזרת בזמן ומתקנת את מחשבת חטאו, אלא גם מבררת אותה, מנקה אותה, ומוציאה ממנה את הכח הטוב, המושלך בתוך הזוהמה. למעשה, מוציאה ממנה את מחשבת המלכות בישראל. הכיצד?

גדור פרצי בבן פרצי

הפייטן, בפיוט שיש נוהגים לאומרו בסליחות ל'ז' בתמוז, אומר, 'גדור פרצי בבן פרצי, ומחדק לקוט שושן'. לכאורה יש לשאול, מדוע כדי לגדור פרצות, צריך להביא פורץ? האם לא היה עדיף לחפש מישהו שגודר גדרות?

מיכה הנביא אומר, ב' יג', 'עלה הפורץ לפניהם, פרצו ויעבורו שער, ויצאו בו, ויעבור מלכם לפניהם, וד' בראשם'. פירש מצודת דוד, 'עד לא יעלו הם, יעלה לפניהם מי שיפרוץ גדרות סירים ומסוכת חדק, ליישר את הדרך, ועל אליהו הנביא יאמר, שהוא יבוא קודם הגאולה, ליישר לבות ישראל לאביהם שבשמים, להיות מבוא אל הגאולה.. ויעבור מלכם לפניהם.. הוא מלך המשיח. וה' יעבור בראש כולם, כי אז יחזיר גם הוא שכנתו לציון'. אומר מצודת דוד, בדור שלפני הגאולה, יהיה צורך בפורץ שיפרוץ גדרות של קוצים. מה כוונתו? יש מצב בו הקוצים מתאזרחים בחברה הישראלית, ומציגים עצמם כגדר מוסרית. מי שבא בשם התורה ועל פי התורה, מוצג כפורץ. רבים חוששים, ומיישרים קו עם הגדר החדשה, שבמהותה אינה אלא פרצה. לעת כזאת, כדי להשיב לעם ישראל את השפיות, את גדרי המוסר השורשיים, יש צורך בכח של פריצת גדר, עזות דקדושה של אליהו הנביא. לדעת לעמוד באומץ אל מול הצביעות המוצגת כגדר, ולומר בקול גדול, הגדר הצבועה שכאילו גדרתם, אינה אלא פרצה בגדר הישראלית האמיתית האלוקית. אמנם חשוב להדגיש, כי אין מדובר כאן בקנאות חסרת יכולת הבחנה. זוהי עבודה שדורשת עומק גדול ועצום, כפי שממשיך הפייטן ואומר, 'ומחדק לקוט שושן'. הכח הפורץ דרך לכלל ומסלק את הקוצים, צריך להיות כח חכם ומחושב. זוהי עבודה עדינה וחכמה של לקיטת השושן המסתתר בקוצים האלה. לקיטת כל הטוב המסתתר גם בבלבול של ישראל קדושים. עבודה של ניסור עמוק, המבחין בהבחנה דקה, בין טוב לרע, מאמץ את הטוב ומשליך את הרע.

עתה נוכל להבין, מדוע נקרא פרץ בשם זה. הביטוי ההלכתי, ב"ב ק: 'מלך פורץ גדר', מבטא רוחנית את הכח הנדרש למלך ישראל. כח של פריצה. אבל מהיכן יבוא כח הפריצה, אצל ישראל קדושים המלומדים בגדר? לזאת באה מחשבת התשובה של יהודה, חזרה אחורה בזמן, לקחה את מחשבת הפריצות המוטעית, השליכה את

זוהמתה, ואמצה את כח הפריצה הנדרש למלכות בישראל. לכן, לא הוותר כח זה, ולילד קראו בשם פרץ. מגילת רות פותחת את שושלת בית דוד, ב'אלה תולדות פרץ'. משום שכח המחשבה הפרצי, פורץ הדרך לקדושה, הוא אבן היסוד של המלכות בישראל.

מכל מקום למדנו, שלמחשבה יש כח ללכת אחורה בזמן, לברר מחשבה מורכבת, לקחת את הטוב שבה, לסגלה ולאמצה, להעבירה אל העתיד, ולהמתין בסבלנות מלכותית, עד שיגיע זמנה להתממש. הכל נפלא, אבל עדיין נותרנו עם שאלותינו, מדוע אלימלך עם מחשבותיו הקדושות, נופל דוקא בשדה מואב? למה דוד נחשב למציאה שנמצאה מבנות לוט? וכיצד רות ונעמה, הן תוצאה של פעולת הברכה, שנעשתה באברהם אבינו?

מחשבה מולידה נשמה

כשאברהם אבינו יוצא ללכת אל ארץ ישראל, מתארת התורה, בראשית יב' ה', 'ויקח אברם את שרי אשתו.. ואת הנפש אשר עשו בחרן..'. מה פירוש 'הנפש אשר עשו', וכי הם יצרו אנשים? פירש רש"י, 'שהכניסן תחת כנפי השכינה, אברהם מגייר את האנשים, ושרה מגיירת הנשים, ומעלה עליהם הכתוב כאלו עשאו'. מרן הרב קוק, באגרת תקנה', מכנה תלמידי החכמים שעוסקים בפנימיות תורה, ומקרבים פושעי ישראל לתורה, בשם 'לוקחי נפשות'. הרב צבי יהודה ציין שם, לפסוק במשלי יא' ל', '..ולוקח נפשות חכם', ובגר"א ביאר, 'מי שמלמד תורה לעם'. ראו עד היכן מגיעה מעלת עבודת הקירוב.

הזוהר, שלח קסח.. מפרש זאת באופן מאד מיוחד. התורה אומרת, בראשית יא' ל', 'ותהי שרי עקרה אין לה ולד'. שואל הזוהר, 'ממאי דאמר ותהי שרי עקרה, לית אנא יודע, דלית לה ולד? מאי אין לה ולד?', אם התורה אומרת ששרי היתה עקרה, ברור שאין לה ולד, למה צריך להוסיף את המשפט הזה? משיב הזוהר, 'אלא הכי אמר רב מתיבתא, ולד לא הות מולדא, אבל נשמתין הות מולדא.. דאינון תרין זכאין הוו מולידי נשמתין לגיורי, כל ההוא זמנא דהוו בחרן.. כמה דכתיב ואת הנפש אשר עשו בחרן, נפש עשו ודאי..'. התורה מדגישה, אין לה ולד, כדי לומר, שולד לא היה לה, אבל נשמות קדושות רבות באו לעולם, ממחשבות אברהם ושרה. השל"ה הקדוש, שער האותיות, קדושת הזיווג, חיבר את דברי הזוהר אלו, לדברי רש"י, שאברהם מגייר אנשים ושרה את הנשים, וכתב, 'מכח מחשבת קדושת אברהם.. נשפעים נשמות של זכרים, ומכח מחשבות קדושת שרה.. נשפעים נשמות של נקבות'. עתה נוכל להבין, מדוע רות ונעמה, נחשבות לתוצאות הברכה שנעשתה באברהם אבינו? מדוע המדרש מכנה אותן מציאות? ומדוע בתהלים פט', אומר הפסוק, 'מצאתי דוד עבדי', ומכנה את דוד המלך בשם מציאה?

משכיל לאיתן האזרחי

מזמור פט' בתהלים, פותח במילים, 'משכיל לאיתן האזרחי'. 'אמר רב', בבא בתרא טו., 'איתן האזרחי זה הוא אברהם..'. מדוע פותח המזמור המתאר את דוד המלך כמציאה, במחשבתו של אברהם אבינו? הרשו לי להציע פירוש חדשני אבל הכרחי לדברים.

מציאה, שנעשית לרכוש מוצאה, היא חפץ שבעליו איבדו וגם התיימש ממנו. היאוש הוא בעצם ניתוק דעת הבעלים מהחפץ. הדעת יוצרת את הזיקה הקניינית של הבעלים, ובסילוק דעתו של הבעלים, הופך החפץ להפקר. המוצא שלוקח את המציאה לרשותו, מחיל עליה את דעתו שלו, עושה בה מעשה קניין, והיא נעשית שלו. מואב ועמון, שנולדו משתי בנות לוט שהשקו את אביהן יין, עד שנעשה חסר דעת, היו כמו שתי אבדות, חסרות דעת בעלים. הן נולדו ללא מחשבת אב. הקב"ה לוקח את מחשבת אברהם אבינו, וכמו פעולת הברכת האילן, מחבר אותה למואב ועמון, שיוצאים אצל לוט חסר הדעת. כך נוצרות שתי הנשמות האלה, ממחשבותיו של אברהם אבינו. גם דוד המלך שיוצא מרות המואביה, נחשב כמו מציאה שנמצאה בסדום, משתי בנות לוט שבאו על אביהן. כי הגוף המואבי בא מנותק מדעת, כפי שנאמר בראשית יט', 'ולא ידע בשכבה ובקומה', וחובר על ידי הקב"ה, לאור הדעת של אברהם אבינו. זהו המובן של 'שתי בריכות טובות יש לי להבריך בך', וזהו הקשר, שבין מציאת דוד המלך, למחשבתו של אברהם אבינו, 'משכיל לאיתן האזרחי'.

השכל הישראלי

כתב מרן הרב קוק, אורות הקודש ג' טז', 'השכל האלוקי הוא שכל יוצר.. ושכל הברואים הוא שכל מצייר, שאיננו יכול כי אם להציג לפניו את מה שישנו..'. יש שכל שמצייר את הקיים במציאות, ותו לא. אבל יש שכל, שבכוחו ליצור מציאות. 'סגולה אלוקית של שכל יוצר, זאת היא הפליאה של סגולת ישראל.. אלוקים אתם ובני עליון כולכם, בעלי נשמה יוצרת, פועלת בצורה על כל היקום, כדוגמא של מעלה. ואשים דברי בפך ובצל ידי כסיתך, לנטוע שמים וליסד ארץ, ולאמר לציון עמי אתה...'.¹

הפסוק מישעיה נא' טז', בו סיים מרן הרב, מבואר על ידי רשב"י, זוהר הקדמה ה., 'ולאמר לציון עמי אתה.. אל תיקרי עמי אתה אלא עימי אתה, למהוי שותפא עימי. מה אנא במלולא דילי עבדית שמים וארץ, כמה דאת אמר, בדבר ד' שמים נעשו, אוף הכי את. זכאין אינון דמשתדלי באורייתא..'. אל תקרא את הפסוק ולאמר לציון עמי אתה, עם פת"ח תחת העי"ן, אלא עימי אתה, עם חיר"ק תחת העי"ן. היינו, אתם עם ישראל, שותפים עימי. כמו שאני בראתי השמים והארץ במאמר, כך גם אתם שותפים לחידוש ומתן צורה חדשה למעשה בראשית בכל יום, על ידי שאתם לומדים תורה.

מיד לאחר פסיקה קדושה זו, מובאת שם באורות הקודש ג' טט', הפסיקה הבאה, 'יכולים אנו להמשיך נשמות גדולות בעולם, שיהיה להן רצון אדיר וכח גדול להביא גאולה לעולם, להסיר את כל האפולוליות שבחיים, ולנצח את כל החולשות שבהם'. אומר לנו מרן הרב, שבכח המחשבה של הצדיקים הגדולים, להביא נשמות לעולם, שיהיו בעלות רצון אדיר וכח גדול, להביא את הגאולה. כך סידר וערך מורנו ורבינו הרב דוד כהן הנזיר, עורך אורות הקודש. מיד לאחר הפסיקה המדברת על השכל הישראלי היוצר מציאות, הביא את דבריו המופלאים של מרן הרב, באומרו 'יכולים אנו להמשיך נשמות גדולות בעולם'. מי יוכל לעמוד במחיצתם של צדיקי עליון אלו, שאנו הולכים לאור תורתם.

תיקון עמון ומואב

השאלה שנותרה, מה העניין המיוחד במואב ובעמון דוקא? מדוע אלימלך עם מחשבתו המלכותית, נופל דוקא בשדה מואב? ומה למלכות בית דוד ולמואב דוקא? בברית בין הבתרים, הבטיח הקב"ה לאברהם אבינו ארץ עשרה עמים ולא רק שבעה. בראשית טו', 'לזרעך נתתי את הארץ הזאת מנהר מצרים עד הנהר הגדל נהר פרת. את הקיני ואת הקנזי ואת הקדמוני..'. פירש רש"י, 'עשר אומות יש כאן ולא נתן להם אלא שבעה גוים, והשלשה אדום ומואב ועמון, והם קיני קניזי וקדמוני עתידים להיות ירושה לעתיד..'. מדוע עוכבה ירושת ארץ אדום ומואב ועמון לעתיד?

מסביר המאור ושמש, דברים ד"ה ונפן ונסע, משם האר"י הקדוש, 'ושעיר - הוא כנגד כתר, שהוא עולם דלית מחשבה תפיסא ביה, רק שאנו צריכים לשער אותו. ומואב - הוא כנגד חכמה, שאב הוא חכמה. ועמון - הוא כנגד בינה, שנועם הוא בינה'. שער עמון ומואב, הן קליפות המחשבה הטמאה, כנגד כתר חכמה ובינה דקדושה. שער, רומז לכח המתנגד לכתר האינסוף, שעליו אפשר לדבר רק בהשערה, כי אין מחשבה תופסת בו. מואב, רומז לכח המחשבה המתנגד לחכמה המכונה אבא, וכן אב בחכמה. עמון, רומז לנועם בחילוף אותיות, המתנגד לנועם הנשמתי הבא מן הבינה. ממשיך המאור ושמש ומסביר, 'לכן לא כבשו ישראל אלא שבע עממין, מפני שהיה בכחם לבטל אותם. אבל ארץ שער ומואב ועמון לא כבשו, מפני שהם כנגד שלש ראשונות והם בתקפם, ואי אפשר לבטל אותם עדיין. ולעתיד אז יהיה מלאה הארץ דעה.. אז יודו כולם שהוא אחד ושמו אחד ויבטלו החיצונים מכל וכל'. המאבק המחשבתי הושאר לדורות האחרונים. לבנות לוט היתה מחשבה טובה. הן חשבו שהעולם חרב, והן מצילות את העולם. זו בדיוק הקליפה המואבית. מחשבות טובות, שמיושמות בטומאה. לאלמלך היו מחשבות טובות, אבל הוא נפל בטעות תפיסתית, "בשדה מואב". היה לו את הכח לעשות גאולה, אלא שתפיסה מחשבתית גויית של המציאות הארצית, ייאשתו, בלבלתו והפילתו. בשונה ממה שרבים חושבים, מלכות בית דוד, היא מלכות של גאולה מחשבתית יוצרת. שכל של תורה, שמנהיג את המציאות, ומעצב אותה מחדש. משיב אותה לצורתה האלוקית הרצויה. מחבר את הארציות האחריתית, אל המחשבה הראשיתית. חיבור של השכינה, המכונה, שה"ש ז' ב, 'בת נדיב', עם אביה שבשמים, אבל בקדושה. מציאות ארצית מעשית, המונהגת ומחוברת למחשבות אלוקיות נישאות קדושות וטהורות.

גם בדורנו, יש לנו את כל הכח המעשי הנדרש, כדי להתקדם במהלך הגאולה. מה שעוצר אותנו היום, היא התפיסה, המחשבה המוטעית. אנחנו צריכים להיזהר משדה מואב. מתפיסות מיואשות, כיואש ושרף שנתיאשו מן הגאולה, וכפפו קומה בפני תפיסות זרות. המחשבה הישראלית, היא שכל יוצר. בכח מחשבתנו ומעשינו, ליצור מציאות חדשה ומתוקנת לגאולתנו. נשחרר את המחשבה, נתמלא באמונה, ונזכה לגאולה השלמה.

חג שבועות שמח לכל עם ישראל

ליצירת קשר: דוא"ל - toratharav@gmail.com טלפון - משה 050-6238938